

Economics and Social Justice in Jewish Law
Part 4: Social Welfare Programs

I. Biblical Sources

<p>1. Vayikra 25:35 If one of your countrymen becomes poor and is unable to support himself among you, help him as you would an alien or a temporary resident, so he can continue to live among you.</p>	<p>1. ויקרא פרק כה: לה וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך :</p>
<p>2. Vayikra 19:9-10 When you reap the harvest of your land, do not reap to the very edges of your field or gather the gleanings of your harvest. 10 Do not go over your vineyard a second time or pick up the grapes that have fallen. Leave them for the poor and the alien. I am the LORD your God</p>	<p>2. ויקרא פרק יט: ט-י (ט) ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך לקצר ולקט קצירך לא תלקט: (י) וכרמך לא תעולל ופרט כרמך לא תלקט לעני ולגר תעזוב אתם אני יקוק אלהיכם :</p>
<p>3. Devarim 24:19 When you are harvesting in your field and you overlook a sheaf, do not go back to get it. Leave it for the alien, the fatherless and the widow, so that the LORD your God may bless you in all the work of your hands.</p>	<p>3. דברים פרק כד: יט כי תקצר קצירך בשדך ושכחת עמר בשדה לא תשוב לקחתו לגר ליתום ולאלמנה יהיה למנון יברך יקוק אלהיך בכל מעשה ידיך :</p>
<p>4. Devarim 15:7-11 If there is a poor man among your brothers in any of the towns of the land that the LORD your God is giving you, do not be hardhearted or tightfisted toward your poor brother. Rather be openhanded and freely lend him whatever he needs. Be careful not to harbor this wicked thought: "The seventh year, the year for canceling debts, is near," so that you do not show ill will toward your needy brother and give him nothing. He may then appeal to the LORD against you, and you will be found guilty of sin. Give generously to him and do so without a grudging heart; then because of this the LORD your God will bless you in all your work and in everything you put your hand to. <u>There will always be poor people in the</u></p>	<p>4. דברים פרק טו: ז-יא (ז) כי יהיה בך אביון מאחד אחיך באחד שעריך בארצך אשר יקוק אלהיך נתן לך לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ידך מאחיו האביון: (ח) כי פתח תפתח את ידך לו והעבט תעביטנו די מחסרו אשר יחסר לו: (ט) השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמר קרבה שנת השבע שנת השמטה ורעה עינך באחיו האביון ולא תתן לו וקרא עליך אל יקוק והיה בך חטא: (י) נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברך יקוק אלהיך בכל מעשך ובכל משלח ידך: (יא) כי לא יחדל אביון מקרב הארץ על כן אנכי מצוה לאמר פתח תפתח את ידך לאחיו לעניך ולאביון בארצך</p>

land. Therefore I command you to be openhanded toward your brothers and toward the poor and needy in your land.	
---	--

II. Rabbinic Ethics

<p>5. B. Sotah 14a R. Hama son of R. Hanina further said: What means the text: Ye shall walk after the Lord your God? (Devarim 13:5) Is it, then, possible for a human being to walk after the Shechinah; for has it not been said: For the Lord thy God is a devouring fire? (Devarim 4:24) But [the meaning is] to walk after the attributes of the Holy One, blessed be He. As He clothes the naked, for it is written: And the Lord God made for Adam and for his wife coats of skin, and clothed them, (Bereishit 3:21) so do thou also clothe the naked.</p>	<p>5. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף יד עמוד א ואמר רבי חמא ברבי חנינא, מאי דכתיב: +דברים יג+ אחרי ה' אלהיכם תלכו? וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה? והלא כבר נאמר: +דברים ד+ כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא! אלא להלך אחר מדותיו של הקב"ה, מה הוא מלביש ערומים, דכתיב: +בראשית ג+ ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, אף אתה הלבש ערומים</p>
<p>6. M. Avot 5:10 There are four types of character in men: he that says: 'mine is mine, and thine is thine': this is a neutral type some say this is a sodom-type of character: [he that says:] 'mine is thine and thine is mine' is an unlearned person; [he that says:] mine is thine and thine is thine,' is a pious man; [he that says:] 'mine is mine, and thine is mine,' is a wicked man.</p>	<p>6. משנה מסכת אבות פרק ה משנה י ארבע מדות באדם האומר שלי שלי ושלך שלך זו מדה בינונית ויש אומרים זו מדת סדום שלי שלך ושלך שלי עם הארץ שלי שלך ושלך חסיד שלי שלי ושלך שלי רשע</p>

III. Parameters

<p>7. Rambam Gifts to the Poor 7:13 The poor who are closest to you take precedence over all other people. For example, the poor of one's household take precedence over the poor of his town. The poor of his town take precedence over the poor of another town.</p>	<p>7. רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ז הלכה יג עני שהוא קרובו קודם לכל אדם, עניי ביתו קודמין לעניי עירו, עניי עירו קודמין לעניי עיר אחרת</p>
<p>8. B. Ketuvot 67b Our Rabbis taught: 'Sufficient for his need' [implies] you are commanded to</p>	<p>8. תלמוד בבלי מסכת כתובות דף סז עמוד ב תנו רבנן: די מחסורו - אתה מצווה עליו לפרנסו, ואי אתה מצווה עליו לעשרו; אשר יחסר לו -</p>

<p>maintain him, but you are not commanded to make him rich; 'in that which he wanteth' [includes] even a horse to ride upon and a slave to run before him. It was related about Hillel the Elder that he bought for a certain poor man who was of a good family a horse to ride upon and a slave to run before him. On one occasion he could not find a slave to run before him, so he himself ran before him for three miles.</p> <p>Our Rabbis taught: It once happened that the people of Upper Galilee bought for a poor member of a good family of Sepphoris a pound of meat every day. 'A pound of meat!' What is the greatness in this? — R. Huna replied: [It was] a pound of fowl's meat. And if you prefer I might say: [They purchased] ordinary meat for a pound [of money]. R. Ashi replied: The place was a small village and everyday a beast had to be spoiled for his sake.</p>	<p>אפילו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו. אמרו עליו על הלל הזקן, שלקח לעני בן טובים אחד סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו; פעם אחת לא מצא עבד לרוץ לפניו, ורץ לפניו שלשה מילין. תנו רבנן: מעשה באנשי גליל העליון, שלקחו לעני בן טובים אחד מציפורי ליטרא בשר בכל יום. ליטרא בשר מאי רבותא? אמר רב הונא: ליטרא בשר משל עופות. ואיבעית אימא: בליטרא בשר ממש. רב אשי אמר: התם כפר קטן היה, בכל יומא הוה מפסדי חיותא אמטולתיה.</p>
<p>9. Rambam Gifts of the Poor 10:7 There are eight levels of charity, one greater than the next. The highest level which has none above it is to strengthen a Jew's hand and to give him a gift or loan or to partner with him or to find him some work such that his hand is strengthened to the point where he does not need to ask other people.</p>	<p>9. רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק י הלכה ז שמנה מעלות יש בצדקה זו למעלה מזו, מעלה גדולה שאין למעלה ממנה זה המחזיק ביד ישראל שמך ונותן לו מתנה או הלואה או עושה עמו שותפות או ממציא לו מלאכה כדי לחזק את ידו עד שלא יצטרך לבריות לשאול</p>
<p>10. B. Pesachim 113a Rab said to R. Kahana: Deal in carcasses, but do not deal in words; flay carcasses in the market place and earn wages and do not say, 'I am a priest and a great man and it is beneath my dignity.</p>	<p>10. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קיג עמוד א אמר ליה רב לרב כהנא: הפוך בנבילתא ולא תיפוך במילי. פשוט נבילתא בשוקא ושקיל אגרא, ולא תימא כהנא אנא, וגברא רבא אנא, וסניא בי מלתא.</p>
<p>11. B. Bava Batra 9a R. Yehuda says, if someone asked for clothing, we inquire after him, but do not inquire if he requested food.</p>	<p>11. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף ט עמוד א ורב יהודה אמר: בודקין לכסות ואין בודקין למזונות</p>
<p>12. M. Pe'ah 8:8-9 He who possesses two hundred zuz,</p>	<p>12. משנה מסכת פאה פרק ח ח-ט מי שיש לו מאתים זוז לא יטול לקט שכחה ופאה</p>

<p>may not take 'gleanings', the forgotten sheaf, pe'ah or the poor man's tithe. if he possesses two hundred minus one denar, then even if a thousand [men] each give him [one zuz], he may accept. If his property is mortgaged unto his creditors or to the kethubah of his wife, he may accept. They cannot compel him to sell his house or his tools.</p> <p>If a man possesses fifty zuz and he uses them for his business, he must not take [the poor gifts]. Whoever does not need to take [charity] and yet takes, will not depart from this world before being actually in need of his fellow-men; but he who needs to take and does not take, will not die before he will have come in old age to support others from his own [bounty]. Concerning him the verse says: blessed be the man who trusteth in the lord and whose hope is the lord.</p>	<p>ומעשר עני היו לו מאתים חסר דינר אפילו אלף נותנין לו כאחת הרי זה יטול היו ממושכנים לבעל חובו או לכתובת אשתו הרי זה יטול אין מחייבין אותו למכור את ביתו ואת כלי תשמישו :</p> <p>מי שיש לו חמשים זוז והוא נושא ונותן בהם הרי זה לא יטול וכל מי שאינו צריך ליטול ונוטל אינו נפטר מן העולם עד שיצטרך לבריות וכל מי שצריך ליטול ואינו נוטל אינו מת מן הזקנה עד שיפרנס אחרים משלו ועליו הכתוב אומר (ירמיהו יז) ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו וכן דין שדן דין אמת לאמתו וכל מי שאינו לא חגר ולא סומא ולא פסח ועושה עצמו כאחד מהם אינו מת מן הזקנה עד שיהיה כאחד מהם שנא' (דברים טז) צדק צדק תרדוף וכל דין שלוקח שוחד ומטה את הדין אינו מת מן הזקנה עד שענינו כהות שנאמר (שמות כג) ושוחד לא תקח כי השוחד יעור פקחים וגו' :</p>
<p>13. B. Ketuvot 67b When he [mar ukva] was about to die he requested, 'Bring me my charity accounts'. Finding that seven thousand of Sijan [gold] denarii were entered therein he exclaimed, 'The provisions are scanty and the road is long', and he forthwith distributed half of his wealth. But how could he do such a thing? Has not R. Elai stated: It was ordained at Usha that if a man wishes to spend liberally he should not spend more than a fifth?— This applies only during a man's lifetime, since he might thereby be impoverished but after death this does not matter.</p>	<p>13. תלמוד בבלי מסכת כתובות דף סז עמוד ב כי קא ניחא נפשיה, אמר: אייתו לי חושבנאי דצדקה, אשכח דהוה כתיב ביה שבעת אלפי דינרי סיאנקי, אמר: זוודאי קלילי ואורחא רחיקתא, קם בזביה לפלגיה ממוניה. היכי עבד הכי? והאמר ר' אילעאי: באושא התקיננו, המבזבז - אל יבזבז יותר מחומש! הני מילי מחיים, שמא ירד מנכסיו, אבל לאחר מיתה לית לן בה.</p>
<p>14. B. Gittin 7b Mar Zutra said, even a poor person who is supported from charity must give charity himself.</p>	<p>14. תלמוד בבלי מסכת גיטין דף ז עמוד ב אמר מר זוטרא: אפי' עני המתפרנס מן הצדקה יעשה צדקה</p>